

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdajo 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petih. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina, reklamacije in oglase sprejema uredništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravištvu, odpravištvu in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Brzobjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 28. februv. Glavni zbor kmetijske družbe je potrdil računski zaključek za leto 1898, kakor tudi proračun za leto 1899. ter je pooblastil predsednika, da zaprične dela, ki so potrebna, da se postavi nova društvena hiša. Nadalje je sklenilo društvo, da je pozvati ministerstvo za poljedelstvo, naj ukrene v soglasju z ogerskim ministerstvom za poljedelstvo, da se nastavijo poljedelski strokovnjaki na avstro-ogerskih poslaništvih, kakor tudi, da se poljedelski izvedenci nastavijo tudi na političnih oblastih.

Budimpešta 28. februv. Členi liberalne stranke z vsemi členi novega kabineta so prišli danes k baronu Banffyju, da se poslovijo od njega. Na nagovor Podmanitzkyja je odgovoril Banffy, da ga je tekom vsega njegovega delovanja vodila zavest, da služba za kralja in domovino zahteva popolne udanosti. Ako se mu je posrečilo doseči vseh, ima se za to zahvaliti stranki. Premene političnega položaja da se on ne dotakniti, mogoče, da pride v bližnji bodočnosti prilika za to.

Rim 28. febr. Komora je nadaljevala razpravo o načrtih političnih zakonov, ne da bi se bilo dogodilo kaj posebnega.

Pariz 28. febr. Senat je sklenil z 155 glasovi proti 125, da preide v podrobno razpravo o zakonskem načrtu glede revizije. Nadaljevanje razprave bode jutri.

Ferrol 28. febr. Križarka »Meteor« je začela ob neko skalo in se je počela utapljati.

Berolin 28. m. m. V proračunski komisiji državnega zbora je državni tajnik pl. Bülow izjavil na neko vprašanje poslanca Rihterja, da se bo konferenca o razoroženju vršila v Haagu in da se najorže kmalo razpošljejo vabila. Kdaj da bo konferenca še ni določeno natančno. Rusija je se-

stavila nekakšen program, h kateremu na konferenci postavijo posameznih predlogov vlade same.

Med narodom za narod!

Morda nas vendar ne varu naša sodba, da stojimo ob začetku velikega zdravilnega procesa, ki se mora izvršiti v Avstriji, ker silijo na to dejstva sama: zgodovinski poklic Avstrije, neizogibni pogoji za nje razvoj, nje življenski interesi, politični in gospodarski, nje zakoni, a v prvi vrsti vzbudivši se nje narodi. Morda stojimo vendar res ob začetku procesa, ki naj preloži to državo z umetne, trhle in nesolidne podlage nasilstva proti nenemškemu narodu, na naravno, trdno in solidno podlago zakona, ravnopravnosti, enakosti in svobode.

Ako je ta država zares evropska potreba, ako čuva še nad njo oni dobri genius, ki jo je rešil že tolikokrat iz groznih nevarnosti in katastrof, ako je res, da jej je od božje previdnosti usojena še velika kulturna misija na jugu Evrope, ako je res, da ta država nima ničesar pričakovati na severu, ni evolucije svojega političnega vpliva, ni tržišča svojim produktom, potem smemo smatrati za gotovo stvar, da se pripravlja oni zgodovinski važni trenutek, ko monarhija Habsburžanov ostavi ona stara, izvožena in zgrešena pota, ki je ne bližajo nje velikemu cilju, ampak jo le oddaljujejo od cilja.

Toda rekli smo že, da stojimo še le ob začetku procesa, ki naj nas dovede do takega velikega in neizogibnega potrebnega preobrata. Vsaka stvar pa se mora vršiti logično, naravno, postopno. Narava ne pozna skokov, a ker se razvoji držav in narodov vrše po zakonih narave, po etapah in ne skokoma, ne smemo gojiti krive nade, da se večkrat omenjeni proces izvrši kar čez

neko strašno, pretresujočo gotovostjo. In za njimi vzdigujejo svoje suhe, bledične obraze njih žene in otroci.

Sin nastopa isto pot, ki jo je hodil oče, hčere se može pol stopinje više ali niže, ali pa popadajo v oni grozni duševni in telesni izmeček človeštva, ki se plazi po ulicah z naličenimi obrazi, za katerimi se skriva gnjiloba.

Le glejte ga mladega z zastarelo, oguljeno, a vendar skrbno eleganco oblečenega pisarja, kako si nervozno popravlja manšete, kako si uravnava kravato in potem s strahom trka na vrata, za katerimi v mehkem naslanjaču pregleduje akte njegov sitničavi, neprijazni šef.

Kri mu sili v glavo, poklanja se nerodno in prisiljeno in potem pretrgano, v zadregi, jeclja ono: — Prosim, rabil bi . . . Ako mi dovolite . . . Prosil bi Plačati imam mal zastanek čevljarju . . .

In ker strogi šef le čaka in čaka, dalje brska v svojem aktu ali ga morda pogleduje mrzlo in brezčutno, opogumi se ubogi prosilec in hitro z strahom bruhla iz sebe:

— Prosil bi deset goldinarjev predplače!

Molk.

Šef se malce nasmehuje, tako pol ironično, pol zaničljivo, zamahne z roko proti vratom in z neskončno malomarnim glasom pravi milostljivo:

noč, da mi avstrijski Slovani na večer ležemo spat kakor narodni helotje, a v jutro, ko se vzbudimo, da bode že sijalo na nas v vsej krasoti svoji zlato solnce prava narodne samodoločbe, solnce svobode in enakosti.

Tako hitro se ne razvijajo stvari. Vsaka stvar potrebuje svojega časa: preporekanje narodov in držav pa še posebno. To naj si zapomnijo oni, ki toli radi se svojim večnim tarmanjem, da smo Slovenci še tako malo dosegli po tolikih borbah, opravičujejo svoje nadaljnje — nedelovanje in trosijo s tem malodušnost v vrste drugih bojovníkov naših.

Hude so te naše borbe in neznosne so naše razmere — to je res. Tudi to je res, da ne smemo potihniti ni za hip, marveč da moramo neprestano povzdigati svoj glas v protest proti takim razmeram, da s tem načinom opozarjamo vse poklicane činitele, kako se zagrešajo na pravici, na načelu svobode, na zahtevah človekoljubja s tem, da trpe take razmere, oziroma jih še podpirajo. Njim moramo pisati na vest vse naše žrtve, materialne in intelektualne.

Prav je torej, ako povzdigamo svoj glas in v dolžnost nam je, da rišemo svetlo razmere, v katerih moramo živeti in se boriti, razmere, katere smemo po vsej pravici imenovati: evropski škandal; ni pa prav, ako iz žalostnih skušenj dosedanjih, iz dejstva, da smo malo ali skoro nič dosegli z vsemi naporji dosedanjimi, izvajamo posledico, da ne dosežemo ničesar tudi v bodoče. Taki črni proroki so nesreča naroda. Podrta vera v bodočnost, podrto delo za bodočnost in potem je podrta tudi — bodočnost sama!

Mi moramo torej verovati v svojo bodočnost, zajedno pa se ne smemo odtežati spoznanju, da bode trebalo še veliko dela, veliko truda in veliko bojev in žrtv, predno pridemo do zaželenega cilja! Še mnogo vode poteče v morje, predno si priborimo

— Recite Replču, da vam izplača!

Dalje se pisar ne pogleda; na njegov ponižni: »hvala, gospod šef«, odgovarja se z nestrpnim skomizom ram ali pa tudi ne in stvar je dovršena.

Tam v prednji sobi pa zganuje pisar z stisnjenimi zobmi ona dva petaka. Na licih mu še gori sram, srce pa mu razjeda jeza nad vsem svetom, najbolj pa nad svojim šefom, ki ga smatra in ravna žnjim, kakor z nekim bitjem nižje vrste. Skriva stiska pesti, iz ust pa mu sili tiha, a zato strastneja kletev na vse človeške mogotee.

Toda kaj! Kaj neki pomagata jeza in srd! Drugi mesec bode gotovo stal zopet na onem mestu in dogodbica se bo vršila ravno tako, z neznanimi variacijami.

Trideset goldinarjev!

Ha, ha, in zato se je človek prodal!

Kje si svobodna volja, kje ste svobodne misli, svobodni nazori?!

Bog ne daj, da imaš drugačne politične nazore, ko tvoj gospod šef! Bog ne daj, mešati se v društva, katerim gospod šef odreka svojo naklonjenost, in Bog ne daj nesreče, imeti o človeštvu, o človeku, drugačne misli, drugačno razredbo, nego jih ima duh tvojega šefa!

(Zvršček pride.)

PODLISTEK.

Borne eksistence.

— Piše Poluks. —

O, naš čas jih je bogat teh revnih eksistenc, teh stradalajočih tipov v mestni obleki z olivnimi manirami.

Mnogo jih je samih krivih, mnogo njih so privede razmere do tega britkega, prikritega uboštva.

Kdor ne skuša, ne ve, kako teže človeka take malenkostne stvari, kako ubija vsako veselje tisto strašilo kolizne mošnje.

In kakozne jih vse življenje živi v teh vednih primanjkujočih računih, v vednem nestrpnem čakanju »prvega«.

Tu nekdanji, morda talentirani pridni dijak, kateremu je bilo poleg grških klasikov in latinske slovnice treba tudi jesti, ki je moral obesiti šolo na kol, ker ni imel dovolj routine v stradanju in služi zdaj v raznih zasebnih in javnih pisarnah svojemu želodcu borni kruh. Ondi propadli trgovci, ki računa zdaj in vpisuje za trgovinskim pultom, odpira in zapira težke dnevnice knjige tujih tvrdk. In tako dalje in dalje, cela nepregledna vrsta jadnih, revnih kruhoborcev, krivih in nekrivih, mladih in starih.

In tako žive od dne do dne, od prvega do prvega in bližajo se starosti, pomanjkanju, bedi z

vse svoje pravo v šoli, uradu in v javnem življenju; predno se bomo mogli oddahnuti v blažili zavesti, da nam je zagotovljen obstanek — predno bode zlomljena moč naših sovražnikov.

Ne odtežajmo se torej zavesti, da bosta še precej časa trpela proganjanje naša narodnost in sosebno naš jezik; proganjanje, ki znači permanentno nevarnost. Ne odtežajmo se spoznanju, da nismo še tako blizu onemu trenutku, ko porečejo državni činitelji: dosti je bilo krivice, sedaj bodi pravica — vsem!!

In dotlej, dokler se nam bode boriti proti nasilstvu nasprotnikov in dokler ne najdemo pravice na upravi države, dotlej torej, dokler nam strogo politična in parlamentarna borba ne bode donášala zaželenih vspehov, dotlej, dokler bodo naši poslanci prisiljeni nadaljevati svoje Sisifovo delo: valiti kamen navzgor in ga zopet valiti, ko jim je zdrknil izpod rok nizdolu: kaj dotlej?! Ali naj se omejujemo samo na to politično in parlamentarno borbo: na borbo proti sovražniku in proti zistemu?! Ne. Nadaljevati moramo pač to borbo z nezmanjšano silo; ali omejevali se ne smemo na to borbo, ampak izvrševati moramo paralelno s to borbo tudi posebno akcijo — med narodom. Mi ne smemo naroda samo voditi v bojih, ampak ga moramo tudi vzgajati. Vzgoja naroda je neizogibno delo. V narodu samem moramo delati za naroda! A to delo v narodu za narod se mora gibati v trojni smeri: v gospodarski, etični, in kulturni.

Mi moramo navajati narod k umnemu, racionalnemu gospodarstvu, da bode umeval izrabljati iz zemlje kolikor le možno darov, ki jih ona krije v sebi; da bode umel to, kar je pridelal, najprimerneje prirejati za svojo rabo in za prodajo; da bode mel umno gospodariti s skupilom, in da ne bode, kadar je v zadregi, iskal kredita po poteh, ki ga dovajajo v zavisnost, ampak v organizacijah, kisi jih je ustvaril iz sebe! Mi ga moramo torej uveriti z živo besedo in poukom o potrebi in koristi takih organizacij.

Mi moramo postavljati vzgojo naroda na etično podlago, da bode živel moralno, da se mu okrepi samozavest, da bodo spoštoval samega sebe, da se bode zgražal nad vsako korupeijo. Narod, kateremu je prešla v meso in kri taka vzgoja, bode vedel razlikovati med dobrim in slabim in bode kazal vrata vsakemu zapeljivcu. Morala je prvi pogoj samozavesti. A le zaveden narod more razlikovati med prijateljem in sovražnikom in je zavarovan pred vsako skušnjava, naj se mu že bliža v najprikljubnejši obliki.

Slednjič moramo delati s poukom za povzdigo kulturnega nivo naroda. Kdor v časih s tako napredno tendencijo ostaja na mestu, ta zaostaja. Mi moramo uveriti narod, da ne zadošča, da zna le kopati svojo zemljo, ampak da mora biti njegova vednost v pravem razmerju se splošno omiko sedanjega časa. Narod se ne sme plašiti nobene žrtve, ko gre za povzdigo njegove omike — on mora biti navdušen za svoje šolstvo.

Od najprostejšega človeka, ako je racionalen gospodar, ako je moralen človek, in ako kaj ve in zna, smemo pričakovati, da bo dober narodnjak, ki bo netil čut rodoljubja v svoji lastni hiši in ki bo tudi v javnosti, recimo na volišču, vsikdar — mož, značaj!

Tako bodi torej naše delo v narodu za narod, ako hočemo, da bomo narod značaje v! Čim smo bodočnost naroda oprli na značaje, potem se nam ni več bati ni sovražnih viharjev, ni sovražnih zistemov in bomo mogli samozavestno čakati onega trenutka, ko se izvrši — preporodilni proces naše Avstrije!!

Politični pregled.

TRST, 1. marca 1899.

Drž. posl. Pacák o političnem položnju. Te dni je govoril v Kutnigori državni poslanec dr. Pacák o položnju. Njegova izvajanja so pa po velikem delu značila pogled v minolost od Badenijevih časov do sedaj.

Pred vsem je povdarjal, da so češki poslanci dobro pogodili, ko so dovolili dru. Kaizlu, da je stopil v ministerstvo. Sedaj imamo pred seboj najbrže daljšo brezparlamentarno dobo. V takih časih

je velike važnosti, ako ima narod svojega zastopnika med svetovaleci krone.

Potem je pripovedoval že znane stvari, kako se je bila zasnova sedanja večina proti volji grofa Badenija. O tem poslednjem je rekel, da je bil skozi in skozi pošten mož. Po njegovi zaslugi je prišla češka delegacija do velike veljave. Dogovori med Čehi in Badenijem so se odobrili v ministerstvem svetu pod predsedstvom cesarjevim. Ti dogovori so se tikali narodnih, samoupravnih, poljedelskih in obrtnih stvari.

Velike važnosti so tudi jezikovne naredbe, po katerih se je veljavnost češkega jezika razširila. V narodnem obziru se je v poslednjih 5 letih doseglo, več nego v poprej v tridesetih. V državnopravnem pogledu pa treba najprej graditi podlage.

Ža časa barona Gautscha so češki poslanci odvrnili veliko hudega, ki bi se bilo lahko zgodilo.

Od grofa Thuna so dobili zagotovilo, da bode vlada upravljala državo v zmislu večine in enakopravnosti. Polagoma sicer, ali vendar se izpolnjujejo češki postulat. Grof Thun se je lotil tudi šlezkega vprašanja, česar se nista upala ni Baden ni Gautsch. Thun je prišel v Šleziji vsaj najprimitivnejše pravo do veljave.

Velika pridobitev je tudi zakon o domovinstvu, odprava eraričnih mitnic, znižanje pristojbin o prepisovanju premoženj in zakon proti kartelom. Da ni bilo obstrukcije, bilo bi sedaj že sklenjenih več drugih zakonov poljedelstvu in obrti v prilog. Kar se dostaje pogodbe z Ogersko, je stala stvar tako-le: Pogodba naj bi se bila sklenila ali z nami, ali brez nas. Z nami z zajedno pridobitvijo marsikaterega vspeha, ali proti nam s koncesijami nemški obstrukciji. Pogodbo so Čehi motrili z dvojnega stališča: gospodarskega in političnega. Vedeli so, da ne smejo priti domov z gospodarskimi škodami, s političnimi pa tudi ne. Gledali so torej, da so plavali mej obema nevarnostima.

Ukupna sodba dra. Pacáka o političnem položnju je taka-le:

Še nikdar ni stopal pred volilce tako lahko vestjo kakor sedaj. Položenje je ugodno češkemu narodu. Vladi je namen vladati v zmislu jednakega prava in avtonomije. Toda v Avstriji ni možno nikdar reči, da se položnje ne spremeni kar hipoma.

Zbor je soglasno izrekel zaupanje češkim poslancem.

Z Ogerskega. V ministerstvo Szellovo je prestopilo — kakor znano — 6 členov prejšnjega ministerstva Banffy in le trije so se umaknili novim možem. To bi kazalo, da se na Ogerskem igraje prilagodjajo ne le novim osebam, ampak tudi novim nazorom. Kakor členi ministerstva so morali rečena šestorica vendar soglašati z načinom, kakor je hotel Banffy krotiti opozicijo, in so morali pritrjevati temu, da se tudi od ogerske strani nagodbno vprašanje eventualno reši izvenparlamentarnim potom. Nadalje niso menda ničesar imeli proti načinu, kakor je Banffy z milijoni in bajoneti »vodil« volitve, o katerem »vodstvu« je bila sodba taka, da to že ni več bil evropski, ampak azijski škandal. Sodba je govorila in govori, da korupeija na Ogerskem ni bila nikdar na taki višini, na kakoršnji je bila pod Banffy-jem. In ona šestorica so mirno vestjo sedeli v ministerstvu, kateremu je načeloval isti Banffy in so uživali oblast, pridobljeno s takimi sredstvi. Menili bi torej, da so soglašali z vsem tem in da so odobraval v se. A sedaj sede z isto mirno vestjo v ministerstvu, kateremu načeluje mož, ki baje obsoja sredstva, katera je rabil Banffy. Ni torej drugače mogoče: ali je mirna vest teh gospodov spala tedaj, ko so sedeli v Banffyjevem ministerstvu, ali je zadremala sedaj, ko so se pridružili Szellu.

Veliki del dosedanje opozicijske »narodne stranke« se pridruži vladni stranki, isto store tudi liberalni beguni. Vsled tega spojenja narase večina Szellova do 3/4ske, vsemožne večine. In zopet imamo čudo: Košutovei, ki bodo vendar v neznatni manjšini, se — vesele svoje zmage. In vzrokov imajo, da se vesele, kajti zmagala je njih tendencija — tendencija ločenja od Avstrije. Vladna večina bode sicer res veliko večja, nego je bila do sedaj, ali ta večina bode tudi veliko bliže sinu revolucionarja Košuta. Prav ima Košut, da se veseli. In prav imajo Madžari sploh, da se vesele doseženega miru. Večina parlamenta bode sicer res

jako nejednotna in ima skoro gotovo že sedaj v sebi kali novih sporov, ali za jedno in za sedaj glavno bitko bode ta impozantna vojska gotovo zlozna in jedina: za pogajanja z Avstrijo. A na naši avstrijski strani nimamo ničesar, kar bi tej vojski postavili nasproti, razun morebitne dobre volje vladine. Na Ogerskem konsolidovani odnošaji, tu pri nas same žalostne sledi obstrukcijskega razdevanja. Ali nemški Mihel naj ne pozabi, da bode tudi on moral srebati grenko juho, ki sta jo sprožila Schönerer in Wolf in da bode moral plačevati račune »delovanja« nemške gemeinbürgerschaft. Seveda je to le žalostna tolažba avstrijskim davkoplačevalcem za škodo, ki jo bodo trpeli.

Lev XIII. Iz Rima prihajajo vznemirljive vesti. Lev XIII. se je baje prehladil na sprehodu na svojih vrtil. Sledila da je mrzlica in sveti oče da je moral ostati v postelji. List »Opinione« trdi, da je bolezen nevarna. Ako so vse te vesti istinite, morali bi se bati najhujega. Ne pozabimo, da dne 2. marca dovrši Lev XIII. svoje 89. leto. V taki dobi ni pričakovati v človeku posebne odporne sile proti boleznim in sleherni piš provzroči lahko hudih posledic.

Ves svet mora le želeči, da ne pride do najhujega in da ne zgine ravno sedaj, ko je na vse strani vse polno samih »vprašanj«, isker, od katerih bi mogla že vsaka posamična zanetiti velik plamen, da ne izgine s pozorišča ta veliki, prosvetljeni duh, ta apostol miru, ki je se svojim uplivom gladil in ublaževal nasprotstva na vse strani.

Domače vesti.

Odbor političnega društva „Edinost“ bode imel prihodnji petek t. m. ob poluosmi uri zvečer svojo redno sejo.

Počestčenje. Hrvatska Čitaonica v Rovinjskem selu je na svojem občnem zboru dne 5. t. m. imenovala profesorja, dež. poslanca in urednika »Naše Sloge«, gosp. Matka Mandića, časnim členom tega društva.

Literarni klub v Trstu. »Slovenka« je sprožila misel, naj bi se ustanovilo nekako središče v Trstu bivajočih pisateljev in pisateljic ter sploh slovenskih razumnikov. Nas Slovence obkoljajo krog in krog naši narodni sovražniki in res je treba, da se mi sami združujemo kjerkoli je možno, da bomo čim lažje nastopali proti našim nasprotnikom ne samo na političnem, gospodarskem, ampak tudi na kulturnem polju. Pa tudi za našo stvar sploh bilo bi koristno, ako bi se slovensko razumnništvo shajalo o gotovih časih: v osebnem občevarju se čisto najbolje bistrijo pojmi in lahko je razpravljati o marsičem, kar sicer ni možno v javnosti. Zatorej pozdravljamo tudi mi namero, da se v Trstu ustanovi nekakov literarni klub, kjer bi naj imeli slovenski pisatelji in pisateljice svoje shajališče in sicer brez razlike stanu in političkega mišljenja, ter želimo, da se ta namera uresniči čim prej. Temu pristavljamo le še, da bomo v našem listu vedno radi podpirali taka stremljenja našega razumnništva.

Niti davkov ne moremo mi tržaški Slovenci plačevati v svojem jeziku. O tem priča nastopni dogodek, o katerem nam poročajo iz Rojana:

Te dni je bil šel blagajnik »Rojanskega posojilnega in konsumnega društva« na mestni magistrat, da bi bil plačal dohodninski davek. Nesel je seboj odlok finančne oblasti, tiskan v nemško-slovenskem jeziku. Odbor rečenega društva je bil odločil v svoji seji, naj blagajnik zahteva slovensko pobotnico, drugače da naj ne plača. In če že nikakor ne bi bilo drugače, naj se zahteva brezpopojno, da vsaj ime društva napišejo pravilno slovenski, in ne da bi napisali — po njih stari navadi — : società itd. To bi kazalo, da vendar-le umejo naš jezik. Mi seveda se pa ne smemo zadovoljevati se samimi prevodi.

Šel je torej na magistrat. Mislite pa, da so hoteli ustreči opravičeni in skromni zahtevi njegovi? Kaj še, oditi je moral, ne da bi bil plačal! Kaj naj storimo sedaj? Vprašati moramo: ali ga res ni gospodarja v Avstriji — nad tržaškim magistratom?! In če ga res ni takega gospodarja, ki bi mogel prisiliti ta magistrat do spoštovanja narodne enakopravnosti v toliko, da bi mogli vsaj davke plačevati v svojem jeziku, potem pa — tako sodimo — je najmanjše, kar smemo zahtevati od

slavne vlade, da poskrbi, da ne bomo imeli več nikakega posla z slavnim magistratom, ko vršimo to svojo državljansko dolžnost!! To je vendar preskromna zahteva, da se nam daje pobotnica o naših krvavih žuljih v takem jeziku, da moremo umeti: za kaj, koliko in kaj smo plačali!

Hkratu se obračamo do vseh slovenskih društev v mestu in po okolici, naj neizprosno zahtevajo na magistratu, da nam bodo služili v našem jeziku. Enako naj zahtevajo tudi posamičniki: kmetje, trgovci in obrtniki! Vsi zahtevajmo, kar nas je Slovencev! Ako ne bomo nastopali kakor jeden, ne dosežemo ničesar. Da bi le enkrat prišla rešitev iz teh neznosnih razmer! V to nam pomodi dobroti Bog!

Rojančan.

Okrajna bolniška blagajna tržaška. Zakaj?! To je sedaj pereče vprašanje. Na to vprašanje nismo dobili nikakega pojasnila tudi v današnjem članku »Piccolovem«. Ta list pripoveduje:

Magistrat je torej prevzel upravo tega zavoda. Interesovanci (socialistiške stranke) so uložili rekurz proti odredbi komisije, s katero se šestorica onih, ki so v II. razredu dobili večino glasov, ni proglasila izvoljenimi, ampak šestorica, ki so za istimi dobili največ glasov. Namestništvo še ni rešilo tega utoka. Mej tem so bili pozvani delegatje gospodarjev in delavcev, da si izvolijo načelstvo. Prvi shod se je moral raziti radi nastalih nemirov, na drugem shodu pa se je sklenilo soglasno, da se volitev načelnstva odloži, dokler ne bode rešen oni utok. Čakalo se je torej le na rešitev utoka, mesto rešitve pa je došla objava, da je magistrat prevzel upravo bolniške blagajne.

»Piccolo« opozarja še na § 20, ki daje nadzorovalni oblasti v gotovih slučajih pravico, da sama ali po mozh, določenih od nje, prevzame upravo zavoda, a rešeni list povdarja zajedno, da mu ni znano, kateri teh »gotovih slučajev« je bil odločilen v tem slučaju.

»Piccolo« nam je torej povedal le to, kar se je zgodilo, a ni povedal ni besedice o tem, zakaj se je zgodilo?! Ali »Piccolo« res ne ve ničesar, ali pa noče govoriti?! Kajti »Piccolove« stranke so oni, ki so vodili do sedaj upravo blagajne. Javnost pa je vznemirjena, ker se širijo razne govorice — osnovane, ali neosnovane, tega ne moremo vedeti mi — in bi bilo pač želeli, da bi slavna nadzorovalna oblast pojasnila, kaj jej je utrdilo prepričanje, da je nastopil jeden tistih »gotovih slučajev«, ki jej je dal pravico, da je potegnila na-se upravo bolniške blagajne.

Molk v takih slučajih ni umesten, ker le daje hrane novim govoricam.

Mohorjeva družba. Zdaj so zadnji dnevi za vpisovanje v družbo sv. Mohorja. Kdor se ne oglasi do sobote, ne bode mogel biti več vsprejet. Tudi stari udje se zbirajo, ako do sobote ne prinesejo udnine.

Povodom 50-letnice Nj. Veličanstva cesarja Fran Josipa I. ustanovilo se je v Mavhinja bralno društvo »Jubilej«, kateremu so se pravila potrdila z. odlokom c. kr. namestništva št. 1895—99/1.

Prvi občni zbor se je vršil v minolo nedeljo. V odbor so bili izvoljeni gg.: Vaelav Legiša, predsednikom, Božan Pernarčič, podpredsednikom, Živan Pernarčič, blagajnikom, Živan Terčon, knjižničarjem, Janko Urdih, tajnikom. Bralno sobo je odstopil brezplačno g. Josip Legiša za dobo jednega leta. Udov je do sedaj nad 35.

Doneski za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda. Gosp. Ivan Dolenc je nabral v gostilni Ribaričevi 2 gld. 20 nč.

Moški podružnici družbe sv. Cirila in Metoda na Greti je nabral g. Ivan Treven v svoji gostilni v Rojanu: Ivan Treven 1 gld., Fran Seifert 50 nvč., Ivan Palčič 50 nč., Ščitomir Verbič 50 nč., Joško Cvek, rač. podčastnik 50 nvč., Dolenarč, podčastnik 50 nvč., Anton Rink, narednik 50 nč., Josip Petrič 20 nč., Franc Kesler 30 nvč., Anton Požar 20 nvč., Jurij Zalar 50 nč., Ivan Klemene 20 nč., Fd. Welker 50 nč., Marija Marinovič 50 nč., Ljudomil Nabergoj 1 gl., Andrej Pertot 2 gld., Valentin Piščanec 50 nvč., Anton Maurič 50 nč., Josip Skuk 50 nč., Ivan Gerdol 1 gld., N. Visintini 1 gl., G. Zuccon 50 nč., Viljem Karl Vučič 50 nč., Ivan Šeocigorič 50 nč. Skupaj 14 gold. 40 nč. Vsem častitim gg. darovalec najpriserneja hvala!

Akademično društvo »Slovenija« na Dunaju vabi na slavnostni večer, ki se bode vršil o priliki tridesetletnice tega društva v torek 7. marca v korist podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju. Dobrovoljni doneski se sprejemajo v korist podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju. Lokal: Hotel »Goldenes Kreuz« VI., Mariahilferstrasse št. 99. Začetek ob 8. uri zvečer.

Odbor.

Ak. društvo »Slovenija« na Dunaju priredi v nedeljo, dne 5. sušca t. l., svoj V. redni občni zbor z nastopnim dnevnim redom: A) 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. čitanje zapisnika občnega zbora br. društva »Triglav«; 3. poročilo odbora; 4. poročilo pomnoženega odbora za slavnostni večer; 5. služajnosti. B) svobodna zabava. — Lokal: Restavracija »Zum Magistrat« I. Lichtenfelsg. 3. Začetek ob 8. uri zvečer. — Slovenski gostje dobro došli!

Z Dunaja nam pišejo: Ak. društvo »Slovenija« bode praznovalo dne 7. sušca t. l. tridesetletnico svojega obstanka: o tej priliki priredi imenovano društvo slavnosten večer na čast bivšim Slovenijanom.

Ker je čisti dobiček namenjen tukajšnjemu podpornemu društvu za slov. visokošolce, pričakovati je, da se vsi rodoljubi spominjajo tega praznika »Sloveninega« z blagovoljnimi doneski v korist podpornemu društvu, posebno pa da ne pozabijo nanje nekdanji »Slovenijani« in drugi slov. visokošolci na Dunaju, naj so že uživali dobrote od tega društva ali ne.

Prvi redni občni zbor pevskega društva »Lipa« v Bazovici, ki se je imel vršiti dne 26. februvarja, se je odložil radi pogreba pokojnega župnika barkovljanskega. Rešeni občni zbor se bode vršil v nedeljo dne 5. marca ob 4. uri popoldni v gostilni »pri lipi« po že naznanjenem dnevnem redu.

Po zborovanju bode svobodna zabava s petjem možkega in mešanega zbora.

Prijatelji in povspeševalci lepega petja, napredka in omike, so vabljeni najljubše na to zabavo.

Divjaštvo. S Pomjansčine nam poročajo: Ko so se minole nedeljo zvečer poštene Marezigani in Trušani vračali preko Pomjana na svoj dom, napadla jih je trojica zapeljanih duš, tem na čelu Anton Gugnaz, sin znanega Gugnaza. Le-ta je zgrabil jednega Marezigana za vrat, kričaje: Croato, porco, asino! Le s težavo se je posrečilo jednemu naših mož, da je zabil skoraj gotovo veliko nesrečo. Vendar pa so sledili napadalei Mareziganom do izven vasi, kričaje razne psovke. Kasneje je bilo slišati tudi streljenje.

Tu imamo kričoč kontrast: v Šmarjah, kjer je bilo zbranih na stotine naših mož, je vladal uzoren mir in red, v Pomjanu pa, kjer se čutijo laški podrepaniki bolj varne, je že jedna sama trojica bila toli drzna, da je napadla in izzivala. Tu imamo zopet izgled: kdo izziva?!

Odmev s plesa »dei fiori«. Amileare Rascovich, sin znanega mestnega svetovaleca Edgarda Rascovicha in brat znanih bratov Rascovichov, je znan vsemu Trstu po svojih neštevilnih aferah s policijo. Kadar-koli ima tržaško lahonstvo kako »afero«, kakov shod, kako demonstracijo, ali kakov izgred, ima eden ali drugi bratov Rascovich svoj specijalno afero se slavno policijo.

Tudi na plesu »dei fiori« je imel Amileare svojo afero s policijskim komisarjem. Došel je v gledališče z neko masko, ki je nosila v roki lep šopek evetlie z lepim trakom v lepah italijanskih barvah. Policijskemu komisarju pa menda vendar ni ugajala vsa ta lepota in je hotel konfiscirati ta šopek. Amileare Rascovich pa, ki ljubi »afere«, je menda menil, da ima zopet lepo priliko, in jel se je utikati vmes in je preprečil zaplenitev lepega venca z lepo trikoloro italijansko. Potem je prišlo aretovanje in potem — včeraj — je došla razprava na kazenski preturi. Sodnik je prisodil junaku od »afere«, okroglih pet dnij zapora. Stem pa ta »afere« slavnih Rascovichov še ni dovršena, ker je Amileare uložil rekurz. Čakajmo torej nove razprave in — nove afere!

Nemška surovost. Iz Brežice pišejo: Splošna razburjenost vlada mej vsemi trezno mislečimi meščani vsled surovega čina, ki se je vršil v petek na javnem prostoru pred šolo. Več mlečnozobnežev iz nemške šole je namreč očitno zažigalo sloven-

ške trobojnice, dičilo si prsa z nemškimi trakovi ter napadalo slovenske učence. Veliko smo Slovencev že prestali, a da bi pa že otroci grdili naš narod, ne bomo trpeli, posebno ker vemo, kedo je kriv take žalostne odgoje. »Slov. gospodar«.

Prememba vojaških določeb. Ministerstvo za deželno brambo je premenilo nekatere bistvene vojaške določbe. Tako se bodo »na družinske razmere« ozirali le tedaj, ako je n. pr. od dveh bratov jeden nesposoben za delo in zaslužek ali če je gotovo, da je drugi brat dobil nizko številko in gotovo pride k naboru. — Jednoletni prostovoljci za svoje troške bodo morali na leto plačevati za orožje 18 kron, za hrano 240 kron, za obleko 90 kron, za izposojenega konja in vzdrževanje 480 kron, za konjsko opravo 24 kron. Pogoji za jednoletne prostovoljce veljajo v prihodnje tudi za medicince, farmacevte in veterinarje.

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali: Tušakovci otroci pri Sv. Antonu v Slov. Goricah 1 gld. — Moška podružnica v Kamniku znesek 7 gld., katerega so darovali povodom neke veselice »Kamniških rodoljubov« gg. c. kr. notar Karol Schmidinger 5 gld. in dva neimenovana rodoljuba po 1 gld. — Volilo pok. g. Lovr. Verbič v Borovnici 200 gld. — Slavno upravnništvo »Sl. Lista« zbirko 14 gld. — Gosp. učitelj Fort. Lužar nabral dne 5. februvarja med udeleženci veselice pri g. Jakobu Hribarju v Izlakah 4 gld. 32 nč. — Podružnica za Pliberk in okolico čisti dohodek tombole 13 gld. 52 nč. — Č. g. Jos. Vodošek, kapelan v Rajhenburgu, nabral na gostiji Cerjakove Jerčke v Merševih Loščah 7 gld. 50 nč. — Č. g. Ivan Vester, kurat v Otaležu pri Idriji po g. odvetniku dr. Ivanu Šusteršiču 10 gld. — Sl. okr. posojilnica v Kamniku 30 gl. — M. K. namesto venca na rakev umrle Ivane Kotnik 5 gld. — Podružnica v Ljutomeru iz nabiralnika pri g. Sršenu 2 gld. 80 nč. — Gdč. Fanika Burkeljčeva v Radečah 2 gld. 50 nč. — Slavna posojilnica v Gornji Radgoni 5 gld. — Šentpeterska moška podružnica v Ljubljani po č. gosp. blagajniku Fr. Pavliču dohodek veselice 244 gld. 14 nč. in letnine 116 gld. 37 nč., skupaj 360 gld. 51 nč. — Slavna okrajna posojilnica v Litiji 10 gld. — Litijsko-šmartinske Slovenke 100 gld. kakor osmo pokroviteljstvo: pokroviteljica bode gospa Josipina Bartl, soproga nadučitelja v Šmartinu pri Litiji. — Ormoška moška podružnica iz nabiralnika pri gosp. Sim. Kandriču 2 gld. — Podružnica v Medgorjah na Koroškem 20 gld. — Darovalec priserne hvala! Ljubljana in Litija sta postali z narodno požrtvovalnostjo Slovenije častni kroni.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Različne vesti.

Brzjavni promet z Pazom v republiki Boliva. Brzjavke, namenje v Paz, republika Boliva, vsprejemajo se samo »Via Lizbona-Madera« in na odgovornost pošiljatelja.

Pogreša se sedemindvajset parnikov. V atlantskem oceanu so minole dni dni divjali strašni viharji, tako, da se je najbrže potopilo več parnikov. Dosedaj pogrešajo poročil od sedemindvajset parnikov. Bati se je, da je izgubljen dobršen del teh parnikov.

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Rim 1. »Agenzia Stefani« zatrja, da bolezen papeževa ni nevarnega značaja, vendar pa da je konstatoval dr. Lapponi splošno prehlajenje z mrzlico in bolečinami. Zadnja poročila trde, da je papež zadnjo noč spal razmerno dobro in da mu je bolje. V Vatikanu so se ukrenile stroge odredbe v ta namen, da neopravičene osebe ne dobe ustopa.

Rim 1. Danes okolo 10. ure popoldne so izvršili operacijo na Sv. Očetu. Poročilo zdravnikov pravi, da se jo pokazala potreba, da prerežejo neki stari mozol, ki se je bil vnel. Papež je z obžudovanja vredno potrpežljivostjo prebil operacijo, da-si niso mogli upotrebiti kloroforma.

Operacija je trajala kakih deset minut. Takoj po operaciji je odleglo bolniku. Vendar je tožil radi slabosti.

V Vatikan prihajajo mnogi diplomatje poizvedovat o stanju papeževem. Tudi monsignor Anzino, kapelan kraljeve hiše, je došel. Vse prebivalstvo rimsko kaže iskreno sočutje z bolnikom. Najbolj vznemirja misel na visoko starost Sv. Očeta.

Budimpešta 1. Včerajšnji konferenci liberalne stranke je ministerski predsednik pl. Szell podal obširnih pojasnil. Naglašal je svojo neomajno udanost dualizmu, liberalizmu in popolnjenjuvju jednotne države ogerske. Ozrši se na zadnjo parlamentarno krizo, je razjašnjeval Szell podrobnosti kompromisa z opozicijo. Priporočal je ta kompromis najtopleje in je prosil stranko, naj ga podpira. Izjavil je, da se bode opiral na liberalno stranko in da bode z veseljem vsprejemal podporo od vseh onih, ki ga hočejo podpirati v okvirju liberalne stranke in na podlagi tega programa. Potem se je soglasno vsprejel predlog, da se vsprejmejo kompromisni predlogi, da se Szellu izreče zahvala narešenju krize ter da se mu zagotavlja popolna podpora od strani stranke.

Budimpešta 1. Danes je imela zbornica zopet sejo. Čim je bila seja otvorjena, je nastal tak hrup, da je predsednik Madaras zažugal, da pretrga sejo. Ko je nastal mir je ministerski predsednik Szell razvijal svoj program. Povdarjal je, da bode vladal v liberalnem zmislu. Ozirom na zunanjo politiko je zagotovil, da je ista politika miru in da sloni na trozvezi. Vzdrževanje mira pa zahteva velikih žrtev, katere dežela mora vzeti na se. Zaključil je z zatrdilom, da bode vladal po pravu, zakonu in resnici.

Načelniki opozicije so izjavili zaupanje do ministerskega predsednika in tudi voditelj narodne stranke, Horansky, je zatrdil, da se njegova stranka pridružuje programu vlade.

Madrid 1. Senat je s tremi glasovi večine odklonil protipredloge opozicije o odstopu Filipin. »Agence Fabra« je izvedela, da je ministerstvo prepričano, da se o definitivnem glasovanju o predlogi, tičeči se odstopa Filipin, ne bode moglo izogniti porazu, da torej izjavi danes, da je nastopila ministerska kriza.

POSILANO.

Izvedel sem, da je v tukajšnji čitalnico došlo anonimno pismo, v katerem je rečeno, da sam jaz Italijan, da sem došel beračit v Sežano in da čakam ljudi na svojih vratih.

To je zlobno govoričenje. Jaz sem pravi Kraševce, kajti moj oče je bil iz Komna. Jaz nisem prišel v Sežano beračit, ampak izvrševat svojo pošteno obrt in si pošteno služiti svoj kruh.

V Sežani, dne 25. februarja 1899.

Josip Merzek,
brivec.

Trgovinske vesti.

Budimpešta 29. Pšenica za mare gold. 9.86—9.87. Pšenica za april gl. 9.55 do 9.57 Pšenica za oktober gold. 8.54 do 8.55. Rž za oktober gl. — do —. Rž za mare gld. 7.81 do 7.83. Koruza za maj 1899. gld. 4.57 do 4.59. Koruza za oktober gl. — do —. Oves za mare gl. 5.70 do 5.72. Oves za oktober gl. — do —. Koruza gl. — do —.

Pšenica: ponudbe in povpraševanja slabe Pro daja 16000. met. stotov. Vreme: oblačno.

Hamburg 29. Trg za kavo. Santos good average za mare 30.—, za maj 30.50, za september 31.25, za december 32.—.

Havre 29. Kava Santos good average za februar 50 k. frankov 36.— za juni 50 k. frankov 37.—.

Praga 29. Surovi sladkor I. izdelek, 88% Reudement franco Aussig. Mirno. Promptno gold. 12.62½. Za drugo polovico marca 12.65 Oktober-dec. gld. 12.25½ Denar.

Dunajska borza dne 29. februarja.

	včeraj	danes
Državni dolg v papirju . . .	101.45	101.35
„ „ v srebru . . .	101.10	101.05
Avstrijska renta v zlatu . . .	120.25	120.25
„ „ v kronah . . .	97.80	97.85
Kreditne akcije . . .	371.40	370.25
London 10 Lsr.	120.40	120.40
20 mark	11.78	11.78
Napoleoni	9.55	9.55
100 italijanskih lir	44.25	44.20

M. Aite Razprodaja vse
(prej Aite & Zadnik) blago v zalogi po
Via Nuova ogel ulice S. Lazzaro. znižanih cenah.

Zaloga in tovarna
pohištva vsake vrste
od
Alessandro Levi Minzi v Trstu.
Piazza Rosario šte. 2.
(šolsko poslopje).
Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.
Cene brez konkurence.
Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

URAR
sposoben v popravljanju vsakovrstnih ur, se priporoča sl. slovanskemu občinstvu Trsta in okolice.
Friderik Colja,
raznašalec „Edinosti“ in vratar,
Via Solitario št. 8.

„THE GRESHAM“
angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.
Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579.—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. 28.823.375.—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) 343.860.067.—
V letu 1897. izdanih 7468 polic za glavnicu od 67.331.351.91
Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismeno vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.
Glavno zastopstvo v Trstu.
Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.
Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

„EDINOST“
Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.
Izhaja v Trstu dvakrat na dan razen nedelj in praznikov.
Zjutranje izdanje izhaja ob 7. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. O ponedeljkih in po praznikih izhaja prvo izdanje o 9. uri predpoludne. — Naročnina znaša: Obe izdanji gl. 21.—; samo večerno izdanje gld. 12.—, (poslednje zadostuje za naročnike popolnoma). Posamezne številke stanejo: Zjutranje izdanje 3 kr., večerno 4 kr.
V Trstu se razprodaja „Edinost“ po tobakarnah v teh-le ulicah in trgih:
Piazza Caserma št. 2. — Via Molin piccolo št. 8. — Via S. Michele št. 7. — Ponte della Fabra. — Via Rivo št. 30. — Campo Marzio. — Via delle Poste nuove št. 1. — Via Caserma št. 13. — Via Belvedere št. 21. — Via Ghega št. 2. — Volti di Chiozza št. 1. — Via Stadion št. 1. — Via Acquedotto. — Via Istituto št. 18. — Piazza Barriera. — Via S. Lucia. — Piazza Giuseppina.
V okolici se prodaja:
Na Greti pri gosp. Pogorelcu, v Škedenju pri gosp. Antonu Sancin (Drejač) in pri Sv. Ivanu pri gosp. Ani vdovi Gasperšič. — Izven Trsta prodaje se „Edinost“ v Gorici v tobakarni g. Josipa Schwarz v Solski ulici.
Slovenci! Naročajte, podpirajte in širite med rodoljubi to glasilo tržaških Slovencev, katerega program je v prvi vrsti ohranitev in razvitek milega nam slovenskega naroda na tržaškem ozemlju in bramba nam po zakonu zajamčenih pravic.
Rojaki, uvažujte naše geslo: „V edinosti je moč!“

žrebanje nepreklicno
18. marcija 1899.
1. glav. dobitok 100.000 Kr. vr.
2. glav. dobitok 25.000 Kr. vr.
3. glav. dobitok 10.000 Kr. vr.
v gotovini 20% odbitka.
Dunajske srečke po 50 nvč. priporočajo: Giuseppe Bolaffio, Mandl & Comp., „Il Mercurio Triestino“, Alessandro Levi, Girolamo Morpurgo, Marco Nigris, Enrico Schiffmann, Giuseppe Zoldan.

Velika zaloga
solidnega pohištva in tapecarij
od
Viljelma Dalla Torre v Trstu
Trg S. Giovanni hiš. šte. 5 (hiša Diana).
Absolutno konkurenčne cene.
Moje pohištvo donese srečo!

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL
Rafaela Italia
TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST
Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimne in peresnice, ogledal in železnih blagajn, po cenah, da se ni bati konkurence.

Služba korespondenta.
Podpisani sprejemem spretnega in vestnega, korespondenta in knjigovodjo, veččega slovenskemu oziroma hrvatskemu, italijanskemu in nemškemu jeziku z dobrimi spričevali.
Prednost dajem onim, ki so večči kožarskemu obrtu. — Plača po dogovoru.
And. Jakil,
kožarska tovarna v Rupi
pošta Miren pri Gorici.